

O D L U K E

A/ Odluke domaćih sudova i drugih organa

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 28.XI 1963.

Vijeće: Zvone Rihtman, prof.dr Vladislav Brajković, dr Emilije Pallua

Sudar brodova - Smrt člana posade - Naknada štete roditeljima - Brodar na čijem se brodu nalazio poginuli član posade odgovara po načelu dokazane krivnje

U pomorskoj nesreći nastaloj 14.XII 1960. sudarom u Bosporskom tjesnacu poginuo je i Ranko Kasum, sin, odnosno brat tužitelja. Poginuli je bio u radnom odnosu s tuženikom i ukrcan na brod "Petar Zoranić" kao kadet.

Tužitelji smatraju da im tuženik po načelu kauzalne odgovornosti zbog povećane opasnosti odgovara za bolninu i za štetu koju trpe time što su izgubili mogućnost da ih sin uzdržava. Osim toga smatraju da se tuženik bespravno obogatio na njihovu štetu, jer je živote članova posade broda "Petar Zoranić" osigurao kod Državnog osiguravajućeg zavoda, odnosno kod Londonske The United Kingdom Mutual Steamship Association Ltd. putem Protecting and Indemnity Cluba Thomas Miller & Sons, od kojih je primio iznos od Din. 110.000.000.- za isplatu naknade porodicama poginulih članova posade, od čega je tužiteljima ponudio isplatu od svega Din. 1.300.000.-, što oni smatraju neprihvatljivim.

Tužbom tužitelji traže da sud obveže tuženika da im isplati iznos od Din. 1.000.000.- s naslova bolnine od 500.000.- dinara po roditelju, jer su uslijed pretrpljenih boli onesposobljeni za rad, a osim toga da im plaća mjesečnu rentu od Din. 20.000.- s naslova uzdržavanja, ili kapitalizirani iznos od Din. 3.308.049.- Osim toga traže da im tuženik isplati iznos naknade koji je primio s naslova osiguranja života Ranka Kasuma.

Tuženik se odupire zantjevu. Oспорava da bi postojala ma kakva njegova odgovornost prema porodicama članova posade, pa tako i prema tužiteljima, jer na njemu nema krivnje što je došlo do nesreće. Ne priznaje da bi odgovarao po principu kauzaliteta, jer se radi o pravu osobe u radnom odnosu, za čiju nesreću on ne snosi odgovornost. Poriče da je osigurao živote članova posade broda, izuzevši kod nadležnog Zavoda za socijalno osiguranje. Priznaje da je od Jugoslavenske zajednice osiguranja primio jedan iznos za isplatu porodicama poginulih članova

posade broda "Petar Zoranić", no ne s naslova obveze, već iz socijalno-humanih motiva i bez ikakva utjecaja na pitanje odgovornosti, s tim da se iz toga fonda isplaćuju naknade prema odluci posebne komisije za svaki konkretni slučaj posebno. Na temelju toga ponudio je i tužiteljima isplatu na koju se pozivaju. Na kraju tuženik poriče da je ostvaren slučaj kad bi tužiteljima pripadalo zakonsko pravo na uzdržavanje da im je sin ostao na životu, te pobija da bi ono iznosilo koliko se tužbom traži. Predložio je da se tužbeni zahtjev odbije i da sud obveže da tuženiku naknade parnični trošak.

Sud je u parnici izveo dokaz pregledom isprava koje su stranke predložile, a odbio da izvodi dokaz putem pribavljanja izvještaja od uvodno spomenutog londonskog osiguratelja o iznosima koje je tuženiku isplatio s naslova osiguranja života posade, kao i putem pribavljanja izvještaja od nadležnih turskih vlasti o rezultatima istrage vodjene u Turskoj o krivici za sudar. Na temelju izvedenih dokaza sud je našao da je tužbeni zahtjev u cijelosti neosnovan, pa je stoga tužitelje odbio uz obvezu da tuženiku naknade parnični trošak u visini plaćene takse na odgovor na tužbu.

Prvi dio tužbenog zahtjeva ističu tužitelji s naslova naknade štete koja im je učinjena zbog toga što je njihov sin odnosno brat poginuo na radu. Zahtjeve takve vrste ovlaštenu su istaknuti oštećenici samo u slučaju ako je šteta prouzročena radom radnika u vršenju svoga rada. Ovo proizlazi iz čl. 294 Zakona o radnim odnosima, koji regulira odnose osoba u radnom odnosu prema poduzeću s kojim su u radnom odnosu. Takva šteta u ovom spornom slučaju nije dokazana.

Tužitelji smatraju da im odšteta pripada po principu kauzalne odgovornosti zbog povećane opasnosti pogona, jer je "Petar Zoranić" prevozio teret nafte i benzina, koji su se povodom sudara upalili i upaljeni razlili po brodu i po moru. Međutim, takav zahtjev nema uporišta u Zakonu o radnim odnosima.

Činjenica na koju ukazuje tužitelj - naime da je kauzalna odgovornost tuženikova vezana na okolnost što su se upaljena nafta i benzin razlili po moru, pa se tako onemogućilo spasavanje plivanjem do obale - ne daje oslonac za utvrđivanje da takva odgovornost doista pogodja tuženika. Nije naime moguće odvojiti čin sudara tankera od činjenice da zbog takvog sudara dolazi do eksplozije i zapaljenja nafte i benzina i do njihova razlijevanja po brodu i po moru. Naprotiv sudar i njime izazvane neposredne posljedice sačinjavaju jedan jedinstveni nesretni događaj.

djaj koji istovremeno pogađa sve članove brodske posade i ostale osobe koje se nalaze na brodu. S obzirom na takvu mogućnost sadrži tuženikov pravilnik i odredbu, kojom se utvrđuje visina tankerskog dodatka što pripada članu posade za vrijeme dok je ukrcan /čl.41 i 42 tarifnog pravilnika koji je bio na snazi u času nesreće/. Kad bi se uzelo da je dopustivo odvojiti specifičnu opasnost plovidbe na tankeru koja se sastoji upravo u mogućnosti da dodje do eksplozije i zapaljenja materijala što se prevoze, onda bi takva tankerska premija izgubila svoje opravdanje, te bi se plovidba na tankeru što se opasnosti tiče izravnila s plovidbom na drugim brodovima na kojima članovi posade ne primaju premiju za posebnu opasnost.

Odatle se mora zaključiti da ne samo što ne postoji kauzalna odgovornost poduzeća u vezi s pomorskim prijevozom upaljivih materijala u tankerima prema članovima posade tankera, već da je naprotiv svaki član posade prihvaćanjem ukrcaja na takvom tankeru prihvatio i specifičnu opasnost takve plovidbe i za to primio tankerski dodatak. Ako takva odgovornost ne postoji prema članovima posade, tj. prema osobama u radnom odnosu, onda ona ne može nastati prema drugim osobama, koje svoja prava izvode iz prava osoba u radnom odnosu. Stoga ako tuženik nije kauzalno odgovarao poginulom kadetu Ranku Kasumu, onda ni druge osobe pa dakle ni tužitelji ne mogu zahtijevati da se takva tuženikova odgovornost prema njima utvrdi.

Što se tiče kulpozne odgovornosti, bio je na tužitelju teret dokaza da je tuženikov brod krivac ili sukriovac za sudar koji je izazvao nesreću. Tužitelj nije učinio vjerojatnim da je takva odgovornost igdje na valjani način utvrđena, a osim toga nije naveo ništa što bi upućivalo na zaključak da takva krivnja doista tereti tuženikov brod. Sud je zbog toga odbio njegov prijedlog da u inozemstvu pribavlja podatke o rezultatima istrage za koju se pretpostavlja da su ju vodile teritorijalno nadležne turske vlasti. Sud dodaje da ni takav izvještaj ne bi predstavljao konačan dokaz, jer bi tuženik i protiv njega voditi protudokaz.

Tužbeni zahtjev nije osnovan ni po osnovi besplatnog tuženikova obogaćenja. Sud je u dokaznom postupku pročitao izvještaj Jugoslavenske zajednice osiguranja od 6.IV 1963., iz kojega proizlazi da je Generalna direkcija bivšeg DOZ-a suglasno s ranije spomenutim Protecting & Indemnity Clubom "imajući u vidu težinu udesa i tragične posljedice sudara m/t "Petar Zoranić" sa m/t "World Harmony"... a da bi se izbjegli sporovi u ovom predmetu u pogledu krivice i odgovornosti za štete nastale iz sudara te obzirom na okolnosti slučaja odobrila Jugoslavenskoj tankerskoj plovidbi da može bez prihvatanja svoje odgovornosti i bez ikakvog prejudiciranja pitanja odgovornosti isplatiti zainteresovanima, tj. preživjelim povrijeđenim pomorcima i onima prema kojima su poginuli pomorci imali obveze uzdržavanja, naknade zbog

pretpljenih povreda i gubitaka života, a prema prijedlozi-
ma, i to za svaki konkretan slučaj naknade, komisije u tu
svrhu obrezovane".

Prema tome izvršene isplate, odnosno bolje reći
na raspolaganje stavljena iznosi za isplate nisu namije-
njeni za ispunjenje obveze koja bi za osiguratelja nasta-
la iz ugovora o osiguranju; osim toga propisan je i organ
/posebna komisija/ za utvrđivanje visine naknade u svakom
konkretnom slučaju, što znači da sam tuženik nije ovlašten
da tim fondom raspolaže. Nije se dakle njime mogao bespra-
vno obogatiti.

Sud je osim toga pregledom pravila citiranog
londonskog osiguratelja, na koja se tužitelji pozivaju,
ustanovio da se tuženik osigurao za pokriće svojih zakon-
skih obveza prema članovima posade. Da je dakle za tuženi-
ka nastala zakonska odgovornost da u slučaju nesreće vrši
članovima posade, odnosno njihovim obiteljima, određene
isplate, on bi imao pravo da od osiguratelja zahtijeva da
mu ih naknadi. Takva odgovornost međjutim za tuženika nije
nastala, kako je to naprijed izloženo, pa stoga nije nas-
tala za tuženika ni mogućnost da od osiguratelja zahtijeva
da mu ju pokrije.

Ukoliko su osiguratelji unatoč tome našli za
shodno da međusobnim sporazumom isključe iz raspravlja-
nja o odšteti pitanje krivice za sudar, tuženik na tu odl-
uku nije mogao vršiti utjecaja. Ono je međjutim po sebi
bez utjecaja na prava osoba ovlaštenih na isticanje zah-
tjeva protiv broдача koji nosi krivicu za sudar, ali tu-
ženika ne tereti obveza, niti mu pripada pravo, da od bro-
đa "World Harmony", pod pretpostavkom da je taj brod odgo-
voran za sudar, traži naknadu u ime i za račun oštećenih
osoba, pa medju njima i tužitelja.

Iz svih ovih razloga valjalo je tužbeni zahtjev
odbiti.

Z.R.

VRHOVNI PRIVREDNI SUD

Presuda od 30.VI 1964.

Vijeće: Milutin Sofronijević, dr Milan Dokić, dr Andrija
Šuc, dr Ilija Čolović, dr Branko Stjepanović

Sudar brodova - Smrt člana posade - Naknada štete rođite-
ljima - Brodar na čijem se brodu nalazio poginuli član
posade odgovara po načelu pretpostavljene krivnje analog-